

СТРАТЕГІЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

Кривенко Л.В. д.е.н., професор, завідувач кафедри ТПЕ

Червякова С.В. асистент кафедри ТПЕ

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ», м. Суми

Фінансова безпека є однією з найважливіших характеристик економічної системи, що визначає її здатність забезпечувати фінансовими ресурсами національне господарство і стимулювати економічний розвиток. Розвиток фінансової системи України в умовах посилення глобалізаційних процесів супроводжується зростанням певних загроз, які негативно впливають на рівень її фінансової безпеки. Через високу залежність економіки України від світових коливань на грошово-кредитних та торгових ринках і відносну незахищеність власної фінансової системи від зовнішніх чинників питання фінансової безпеки країни набуває значення найважливішого сегмента національної безпеки.

Актуальність проблеми формування ефективної системи фінансової безпеки держави зумовлене такими зовнішніми та внутрішніми чинниками. До зовнішніх ризиків можна віднести:

- стрімка транснаціоналізація економічних зв'язків;
- постійне збільшення маси капіталів, висока мобільність яких створює напружену ситуацію;
- значний рівень глобалізації фінансових ринків. Масштаби міжнародних фінансових операцій, посилення конкуренції на сучасних фінансових ринках, факти безвідповідального ставлення транснаціональних компаній до проблем країн, в яких здійснюється їх діяльність, – все це висуває вимоги до вирішення актуальних проблем із регулювання діяльності суб'єктів глобалізованих фінансових ринків;
- безпрецедентне взаємопроникнення внутрішньої й зовнішньої політики держав, які все більше й більше залежать від світових фінансів;
- посилення конкуренції між державами в економічній та інших сферах, використання могутніми структурами стратегій завоювання світового економічного простору;
- глобальне наростання нестійкості світової фінансової системи, виникнення загрозливих кризових тенденцій, нездатність сучасних фінансових інститутів (зокрема міжнародних) ефективно їх контролювати.

До внутрішніх чинників належать:

дефіцит платіжного балансу, який у 2011 р. сягнув 2,4 млрд дол. У НБУ зазначають, що головними чинниками збільшення дефіциту стали: зростання вартісних обсягів імпорту енергоносіїв (на 8,8 млрд дол., порівняно з 2010 р.), розширення внутрішнього попиту, пов'язане з

реалізацією інвестиційних проектів, спрямованих як на підготовку до Євро-2012, так і на оновлення основних фондів вітчизняних підприємств (внаслідок імпорту продукції машинобудування зріс на 7,3 млрд дол., порівняно з 2010 р.);

велика залежність від експорту металів і зерна (ринки підвищеної конкуренції) та "імпорту" капіталу, високих технологій, нафти й газу (ринки зниженої конкуренції);

висока концентрація виробництва і капіталу в країні;

значна соціальна поляризація та відсутність досвіду і механізмів соціальної політики;

низький рівень міжнародних резервів Національного банку України;

низька частка малих та середніх підприємств у ВВП. Частка малого бізнесу у ВВП України в 2008 р. становила 10 %, тоді як у розвинених країнах, даний показник коливається в межах 40-60%.

недостатній рівень розвитку фондового ринку.

Для підвищення рівня фінансової безпеки України потрібно розробити стратегію фінансової безпеки:

Кабінету Міністрів України доцільно розробити Концепцію фінансової безпеки України, яка враховувала б орієнтацію зовнішньої політики на інтеграцію в європейські структури і специфіку функціонування фінансової системи держави. Концепція повинна передбачати переорієнтацію податкової політики не лише на збільшення дохідної частини бюджету, але й на посилення її ролі в стимулюванні малого та середнього бізнесу;

через істотне збільшення негативного сальдо зовнішньоторговельного балансу України у 2011 р. та прогнозоване зниження експорту українських товарів у країни ЄС у 2012 р., що несе серйозні загрози передусім валютній безпеці країни, необхідно розробити гнучкі валютно-грошову, зовнішньоекономічну політику та довготермінову програму структурної перебудови економіки країни, які сприяли б збільшенню експорту та подоланню імпортової залежності України у ключових галузях економіки;

налагодити ефективний державний контроль за здійсненням валютних операцій.

удосконалення антимонопольної політики; створення ефективного механізму державного регулювання природних монополій;

подолання "тінізації" економіки через реформування податкової системи, оздоровлення фінансово-кредитної сфери та припинення відпливу капіталів за кордон, зменшення позабанківського обігу грошової маси;

забезпечення збалансованого розвитку бюджетної сфери, внутрішньої й зовнішньої захищеності національної валюти, її стабільності, захисту інтересів вкладників, фінансового ринку.

Кривенко, Л.В. Стратегія фінансової безпеки України: реалії і перспективи [Текст] / Л.В. Кривенко, С.В. Червякова // Фінансова безпека та стратегічний розвиток держави: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Київ, Полтава, 20-21 грудня 2012 р. – Полтава: Верстка, 2012. – С. 26-28.